

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԻՍԱՀԱԿԱՅ ԶԵՆՈՒՄՆ

* Որ զփրկական քո օր
Անարատ պատարագիդ զԵՆՈՒՄՆ
Յանկացաւ Աբրահամ տեսանել,
Ետես Սոհակաւ եւ ցնծացաւ,
Ն. ՇՆՈՐՀԱԼԻ.

Հաւախօսի վերջին պահուն,
Երբ Աբրահամ վրանայարկին
Ներքեւ հանդիստ ննջէր ի քուն,
Խիղճքն մաքուր, սիրտն անխռով,
Չէր վրդովեր նորա քուն:

Չայն մի կանչեց, ձայն հաւուն չէր,
Չայն երկնային հրեշտակին էր,
Աբրահամ, Աբրահամ:
Չարթեաւ իսկոյն մեծ Նահապետ,
Ահաւասիկ պատրաստ եմ, Տէր:

Ա՛ռ սիրելի որդիդ Սահակ,
Տա՛ր Սաղիմայ բարձանց վերայ,
Հան ողջակէզ Տեառն Աստուծոյ,
Չոր դու պաշտես եւ հաւատաս:

Տէր, Քո հրաման միշտ օրհնեալ է.
Դու ինձ տուիր Սահակ որդիս,
Իսկ այժմ յինէն առնել կամիս:
Օրհնեալ ես Դու, օրհնեալ Քո կամք.

Թէ Աբրահամ եւ թէ Սահակ
Քոյդ են, սփ Տէր, ինչպէս կամիս.
Ձի Քո սուրբ կամք բարի է միշտ:
Տէր, Դու գիտես, ես չեմ մոռնար,
Ես յուշ բերեմ Քո այն խոստումն,
Թէ աշխարհիս ազգ եւ ազինք
Պիտի օրհնին իմ զաւակովս,
Այնչափ աճին ու բազմանան,
Ինչպէս աւագ ծովափերուն,

Եւ կամ երկնուց աստղերուն չափ:
Ասաց ինքնին Հայր Աբրահամ.
Բարի Աստուած, զոր ես պաշտեմ,

Չառնէ չար ինչ իւր ծառային,
Խորհուրդ է այս, զոր չգիտեմ,
Աստուծոյ բան է, սփ գիտէ:
Ես ծառայ եմ, հող ու մոխիր,
Տիրոջ հրաման պէտք է լսեմ:
Դժար մի բան կայ իմ առաջ,
Ի՛նչպէս ծածկեմ բան Սառայէն,
Հապա եթէ լսէ Սառան,
Միթէ թողնու մայրենի գութ,
Ողջակիզել միակ որդին:
Նա Իսմայէլ տնէն հանեց,
Որ իմ Սահակ ժառանգ լինի:
Հազար անգամ աղաչեցի,
Չրկանք չանել խեղճ Հազարին.
Ես զարմացայ, երբ Տէր Աստուած
Հաւանեցաւ կնոջ խեղքին,
Ինձ հրամայեց, որ հետեւիմ:
Չէ, չեմ ասեր ես Սառային,
Ես տի պահեմ այս բան գաղտնի:

Այլ ինձ ի՛նչ փոյթ քննել այս բան,
Խախտել հաւատս իմ աներկբայ,
Կամ վարանիլ, տարուբերիլ.
Միթէ ես ծառ եմ հոգմալար,
Եւ կամ մի մարդ թերահաւատ:
Թէ պակասի Սահակ որդիս,
Մնամ անժառանգ եւ անորդի.
Միթէ չկարէ Տէրն իմ կարող,
Ժեռ քարերէն հանել որդիս
Իւր ծառային Աբրահամու:
Ամուլ պառաւ էր Սառայ կինս,
Ի՛նչպէս ծնաւ նա աւետեօք,
Իմ անգրանիկ Սահակ որդիս:
Չկարէ միթէ կրկին ծնանիլ
Մի այլ Սահակ նոր աւետեօք:

Ասաց այս բան Հայր Աբրահամ,
Կապեց գօտին, պնդեց հաւատ:
Առաւօտու արշալոյսին
Փայտ կոտորեց բարձեց իշուն.
Ինքն եւ Սահակ, երկու ծառայք,
Կազմ եւ պատրաստ ելան ճամբայ:
Գնացին, զնացին մինչ երեք օր,
Հայր Աբրահամ գիտեց հեռուստ.
Նա նշմարեց լերան բարձունք,
Ուր լուսաթիւ հրեշտակ մի կար,
Ողջակէզին սուրբ տեղն էր այն:
Կացէք, ասաց իւր ծառայից,

Սպասեցէր մինչև դառնամ,
Ես և որդեակն իմ Իսահակ
Երթամք տեղին այն սրբավայր,
Երկրպագեմք Տեառն Աստուծոյ:

Հայր Արքա՛համ էջը թողուց,
Փայտեր բարձեց Սահակին ուսն.
Երջանիկ էջն Արքա՛համու:
Կցորդ եղաւ խաչի գործին,
Ինչպէս Սիմոն Կիւրենացին:

Մինչ երթային հարցուց Սահակ,
Հայր, ահա հուր և ահա փայտ,
Ո՞ւր է ոչխար մեր ողջակէզ:
Պատասխանեց Հայր Արքա՛համ:
Դու մի հոգար, որդեակ իմ, այդ,
Թողունք, Աստուած թող պատրաստէ
Իւր ողջակէզ և պատարագ:
Ասաց Սահակ, ինչ բան է այդ,
Ո՞վ է լսել, ո՞վ է տեսել,
Որ ինքն Աստուած իւր ողջակէզ,
Ինքն հոգայ և պատրաստէ.
Հապա ինչ է մարդոյն նուէր,
Կամ պատարագ ընծայարեր:
Մեք աղքատ եմք և չքաւոր,
Աստուած օրհնել է մեր տուն.
Հաղար հաղար ոչխար ունիմք
Մեք ի դաշտին արօտական,
Միթէ խնայե՛ր մի պարարտ խոյ
Ողջակիղել Տեառն Աստուծոյ:

Այլ մինչ հասին այն սուրբ տեղին,
Հայր Արքա՛համ չկարաց պահել.
Պատմեց որդոյն իւր Սահակայ
Ծածկեալ խորհուրդ ողջակիղին:
Ասաց, որդեակ, իմ Տէր Աստուած,
Զոր ես պաշտեմ լի հաւատով,
Նա հրամայեց իւր ծառային,
Որ սուրբ լերանս բարձանց վերայ
Զբեղ ողջակէզ հանեմ նըմա:

Ասաց Սահակ, Դու ինչ ասիր:
Ասի. Պատրաստ եմ աւասիկ:
Ես էլ, ո՞վ Հայր, նոյն ասեմ քեզ,
Թէ աւասիկ պատրաստ եմ ես:
Որչափ ուրախ լինիմ, ո՞վ Հայր,
Թէ ընդունի զոհն իմ Աստուած:
Ապրի՛ս, որդեակ իմ դու հնազանդ,
Զոհի փայտեր ուսէդ վա՛ր առ,
Շինեմք սեղան փայտեր վերէն:

Ժամ է ահա, թոյլ տուր որդեակ,
Կապեմ ստներդ և քո ձեռներդ.
Որ չը շարժիս և խըլլաիս,
Արիւն ցայտէ իմ հանդերձիս:
Հայրիկ, ժըտեմ, զիս մի կապեր,
Հոգով սրտով խոնարհ եմ ես.
Միթէ չունիմ ես քո հաւատ,
Զի քո որդին եմ հարազատ:
Թոյլ տուր ինքնին ես կամովին
Զիս տարածեմ սեղնի վերէն.
Թեւերս պարզեմ խաչանըման,
Այնպէս մնամ անշարժ հանդարտ,
Ինչպէս դառնուկ մի անմուռնչ,
Դու կատարէ զոհին սուրբ գործ:
Ձէ, որդեակ իմ, թող տուր կապեմ,
Կապանքն էլ իւր խորհուրդն ունի:
Ասաց Սահակ, Հնազանդ եմ, հայր,
Արա՛, ինչպէս Աստուած և դու
Դիտե՛ք ձեր բան և ձեր խորհուրդ:
Երկինք, գետին, դուք լուռ կացէք
Եւ դիտեցէք զոհիս հանդէս:

Հայր Արքա՛համ մինչ պատրաստ էր
Զօհին սուրբ գործ փոյթ կատարել,
Վերէն երկնուց բարձրութենէն
Դիտեց Աստուածն Արքա՛համու,
Ասաց Որդւոյն իւր Միածնին.
Արի ի՛շխովք երուսաղէմ,
Վէր ամպերուն նստեալ նայիր
Միօնի լերան բարձանց վերէն,
Ես ցոյց տամ քեզ նախատօնակ
Քո հանդերձեալ խաչի տօնին:
Հանդիսադիրն է Արքա՛համ,
Պատարագիչ և քահանայ.
Ո՞վ է օրհներ զինք քահանայ,
Մեղքիսեթեկն է օրհներ:
Տես Դու, Որդեակ, ուսիր այժմէն,
Խաչիդ նկարն է Իսահակ:
Որդին տեսաւ սիրտ գորովեց,
Սահակ կապուած սեղնի վերէն,
Վիղբն պարզած և ուն ի ձիւդ,
Այնպէս պատրաստ էր խեղճ դառնիկ.
Աչկունք ողորմ հայէր ի վեր,
Որ իբր անխօս աղերս ածէր.
Ո՞վ Միածին Որդի Քո Հօր,
Ես էլ իմ հօր միածինն եմ,
Դու բարեխօս եղիր առ Հայրդ:

Ահա հայրն իմ սուր վերուցեր,
Ասէ. Աստուած է հրամայեր,
Զքեզ ան զինում ես ողջակէզ,
Սրտառուչ բան Իսահակին
Շարժեց ի դուրս սիրոյ Որդին.
Մատեաւ խնայն աղերս մատոյց,
Հայր իմ, Քո կամք միշտ արգար է
Եւ Քո վճիռն անդարձ է.
Խաչի վճարն իմ պարտիրն է:
Դու գիտես, Հայր, և ես գիտեմ,
Իսահակայ ողջակիզումն
Չկարէ փրկել աշխարհ ողջոյն:
Խեղճ է Սահակ միակ որդին,
Զոր աւետեօք ծնաւ իւր մայր:
Հայր Աբրահամ խաղ չդիտէ,
Մեք փորձ արինք, նա կրտսուգէ
Եւ ցոյց տայ մեզ իւր մեծ հաւատ:
Հրաման տուր Հայր, իջնամ արագ
Եւ ազատեմ դառնուի Սահակ:
Դիտեմ, Որդեակ, սէրդ անհուն է,
Արգահատիս Դու առ մարդիկ,
Դնա՛, փրկիր զենման սրէն
Քո նախատիւն այն Իսահակ,
Զի Քո անուն վաղ կնքած եմ,
Դու Փրկիչ ես ազգի մարդկան:

Բայց գիտես Դու, մեր Աբրահամ
Առանց զոհի չկարէ մնալ,
Աստուածապաշտ հոգի նորա
Դուցէ խառփի և սիրտ մնայ,
Թէ Տէր Աստուած չընդունեց զոհս:
Ես հրեշտակին պատուէր տուի,
Որ երկնային մեր հօտերէն,
Մի պարարտ խոյ և անարատ
Առնու բերէ Սիօնի բարձունք
Եւ Սարեկայ ծառէն կախէ:
Դու ցոյց տուր այդ Աբրահամու,
Թող Սահակայ փոխան զենէ:
Դիտես, Որդեակ, Սարեկայ խոյն,
Որ կախուած է եղջիւրներէն,
Այդ էլ իւր մեծ խորհուրդն ունի:
Ժանդ որդիքներ Իսրայէլի,
Որոց համար էր քո սուրբ կեանք,
Պիտի կախեն կեանքդ ի փայտէն՝
Ինչպէս խոյիկն այն եղջերէն:
Պիտի տեսնան իրենց աչքով
Որդիքն չար և ապիրատ,

Զոր դուշակեց ծառայն Մովսէս:
Սարեկայ ծառն և կախեալ խոյն
Մի այլ նկար է Քո խաչին:
Իջիր այժմիկ, Որդեակ իմ Դու,
Քեզ սպասէ կապեալ Սահակ:

Էջ ի Հօրէն Փրկիչ Որդին,
Լոյս ծաւալեց Սիօնի սուրբ լեռ,
Լուսոյն միջէն ձայն մի հնչեց,
Ձայն Փրկչին էր ազատարար.
Շրտեցաւ յոյժ Հայր Աբրահամ,
Սուրն ի ձեռին դող առեց:

Է՛, Աբրահամ, Աբրահամ,
Դարձուր քո սուր պատանեկէզ,
Բաւ է այդչափ, փորձ լրացաւ,
Ես դիտէի և գիտացի,
Թէ երկիւղած ես Աստուծոյ:
Դու վեր նայիր, ո՞վ Աբրահամ,
Տես Սարեկայ ծառի ճղէն
Խոյ մի կախուած եղջիւրներէն,
Առ դու զենէ այդ ողջակէզ,
Քոյդ Սահակայ փոխան է այն:
Տէր քեզ բաշխեց Սահակ որդիդ,
Մեծ հաւատոյդ շնորհ է և գին:
Երբ Աբրահամ անակնկալ

Տեսաւ այս բան և զարմացաւ,
Հողին ցնծաց, սիրտ հրճուեցաւ,
Անպատում էր իւր ցնծութիւն,
Եւ ո՞վ կարէ ճառել զայն:
Խնայն արձկեց կապեալ Սահակ,
Սահակն ելաւ կանգնեց ողջամբ,
Ողջագուրեց զինքն Աբրահամ:

Ասաց, Որդեակ, չափ՝ ես բեզ,
Տեսա՛ր ինչպէս Տէր պատրաստեց
Իւր ողջակէզ և պատարագ:
Ուստի էր խոյն ի Սարեկայ,
Ո՞վ էր կախեր ծառէն ի վայր,
Արդեօք երկնու՞ց բերաւ հրեշտակ.
Չէ նորաստեղծ մի խոյ է նա,
Մեր խոյերուն չէ նա նման.
Եղջիւրիկներն են խաչաձև
Եւ ծայրերէն արիւն կաթէ,
Դեղմն կարմիր բոսորագոյն,
Աչկունք բացեր նայէ ողորմ:
Հեղ է այս խոյն, կապ չէ պիտոյ,
Տես ի՞նչպէս կայ, չհանէ մուսնէ,
Բռնէ ոտքէն և ես գլխէն,

Պարզենը այնպէս սեղնի վէրէն,
Եւ կը զենեմ, դու փայտ վառէ,
Ողջակիզեմը երկնից պարզեւ,
Որ ազատեց քո կեանք մահէն:

Ասաց Սահակ, օրհնեմը Աստուած,
Օրհնեմը իւր ձեռք, որ շուտ հասաւ,
Թէ չհասնէր այդ օրհնեալ ձեռք,
Վաղուց քո սուր զիս զենում էր,
Եւ դու ինչպէս դառնայիր տուն,
Հարցնէր Սառան ծնող մայրիկս,
Ի՞նչ պատասխան պիտի տայիր:

Իրաւ է այդ, որդեակ Սահակ,
Պատուէր տամ քեզ՝ դու պահէ զայն,
Սառային՝ մօրդ մի յայտներ բան:
Դու լաւ գիտես քո մօր բնութիւն,
Յասկոտ, խոժոռ կին է Սառան,
Պատմեմ, որդեակ, քեզ անցեալ բան:
Երեք հրեշտակք մեզ հիւր եկան,
Ինձ աւետիս տուին ուրախ,
Ասին. Սառայ կին քո պառաւ
Քեզ տի ծնի մի նոր զաւակ:
Սառան լսեց վրանին ետեւ,
Ծիծաղեցաւ թերահաւատ:
Լսիր, որդեակ, ուսիր այս դաս.
Ինչ որ մարդոց անհնար է,
Աստուծոյ մօտ հնարաւոր է:

Այսպէս ահա Հայր Աբրահամ
Իւր Սահակայ ողջակիզով
Խաչին խորհուրդ ճիշտ նկարեց,
Իսկապէս և գործնապէս:
Այլ մարգարէք միայն բանիւ
Գուշակեցին խաչին խորհուրդ.
Իսկ Աբրահամ հանեց ի ցոյց
Խաչին պատկեր և տեսարան:
Որչափ նման և իսկատիպ.
Մարդ ի հայելոյն հիանայ:

Որ խանդակաթ եմ առ ի սէր
Խաչի ճառին և խաչելոյն,
Եւ հայեցայ Հայոց Հայրիկս,
Բան ստեղծի, ընդարձակեցի
Իսահակայ զենման խորհուրդ,
Սուրբ Շնորհալին Շարակնոցին
Ձորս տողերով բովանդակէ:
Ձոր նուիրեմ այն հօրերուն
Բարի պտուղ որդիներուն,
Որ հաւատով որդիացած

Կոչին որդիք Աբրահամու:
Այլ ոչ նման հրէից ազգին,
Որք պարծէին և պանծային,
Մեք որդիք եմք Աբրահամու,
Այլ ի գործոցն հեռացեալ,
Ձոր կշտամբէր Փրկիչ Յիսուս:
Այլ ճշմարիտ որդիք լինել,
Գործել զգործն Աբրահամու.
Զի սոսկ հաւատ չունի արդիւնք,
Եւ համարի մեռել անշունչ,
Գործ միացած հաւատոյն հետ,
Կենդանանայ հաւատն անշունչ.
Երանի՛ր որ ունի զհաւատն,
Բարի գործով իւր պսակեալ:

Ո՛վ դու Աստուած Աբրահամու,
Դու մի հաներ յինէն հաւատ,
Մինչև երթամ ի գերեզման,
Էլ չեն պիտոյ ինձ անդ հաւատ.
Այլ դէմ առ դէմ սուրբ տեսութիւնդ.
Աբրահամու գօգն ընդարձակ
Տուր ինձ տեղի մի անկիւնակ,
Ղազարոսին մօտ բնակիմ.
Զի սիրեցի քո ազքատներ
Եւ քո սիրած այն փոքրիկներ,
Մեր աշխարհի անարգութեան,
Ձորս Դու փոխան Քեզ համարես:
Ո՛վ Յիսուսի դուք փոքրիկներ,
Միջնորդ կացէք առ Տէրն մեր
Վասն անարժան հէգ ծառայիս.
Եւ էլ ձեզ հետ ի միասին
Մանեմք ի դուռն ուրախութեան,
Որ պատրաստեալ է սիրելեաց:

